NEIRONU MAŠĪNTULKOŠANA MAZAJĀM VALODĀM – ATSKATS UZ 2018. GADU

Mārcis Pinnis

21.02.2019.

NEIRONU MAŠĪNTULKOŠANA Tildē ~~MAZAJĀM VALODĀM~~ – ATSKATS UZ 2018. GADU

Mārcis Pinnis

21.02.2019.

Saturs

- Metodes
- Dalība Mašīntulkošanas konferences sacensībās
- Risināmās problēmas

Metodes

MT darbplūsma (Tilde MT)

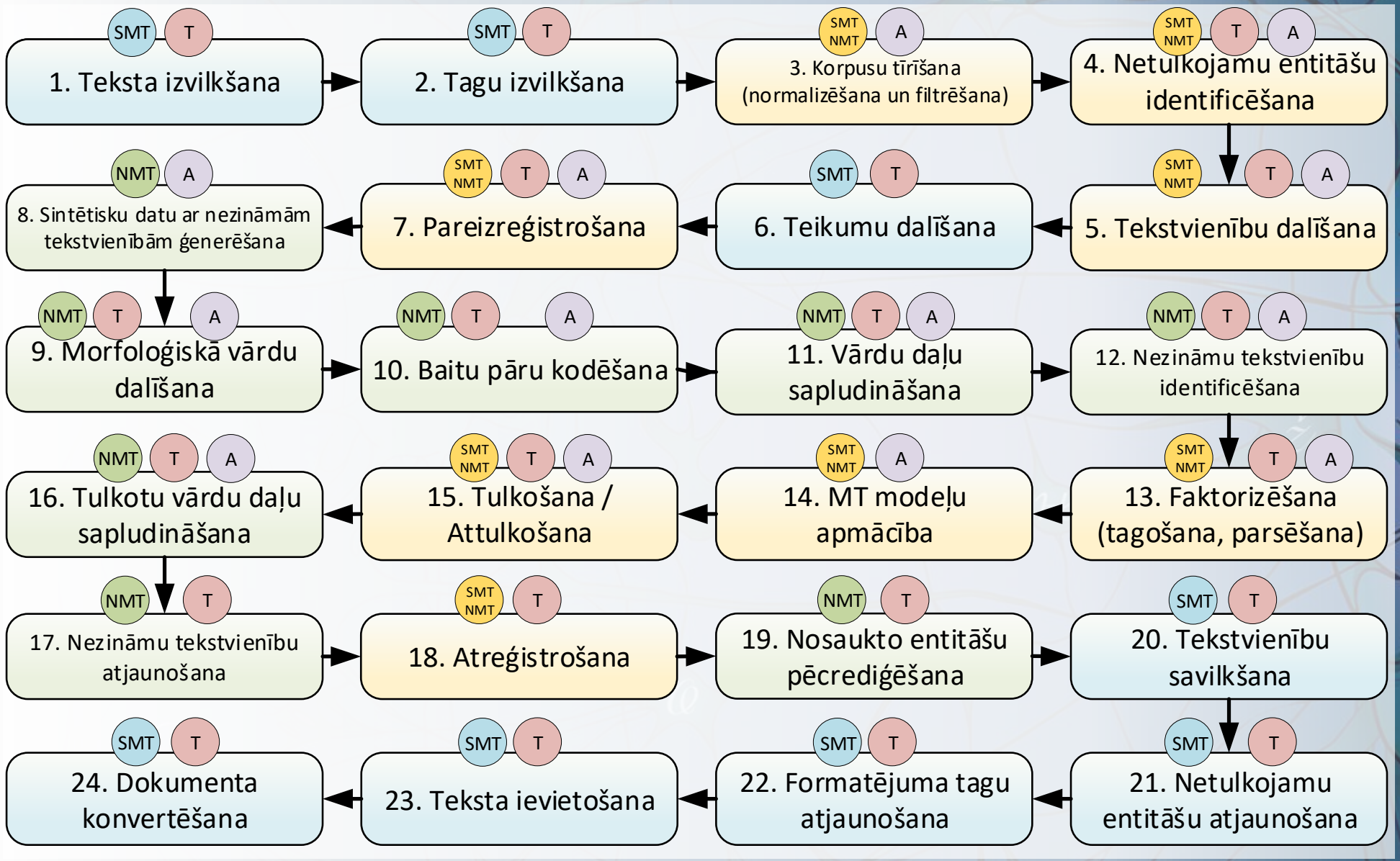

TILDE

SMT — Kopš SMT ieviešanas

NMT — Kopš NMT ieviešanas

SMT NMT — Būtiska atšķirība/būtiski labojumi starp SMT un NMT

T — Nepieciešams tulkošanai

A — Nepieciešams apmācībai

MT darbplūsma (Tilde MT)

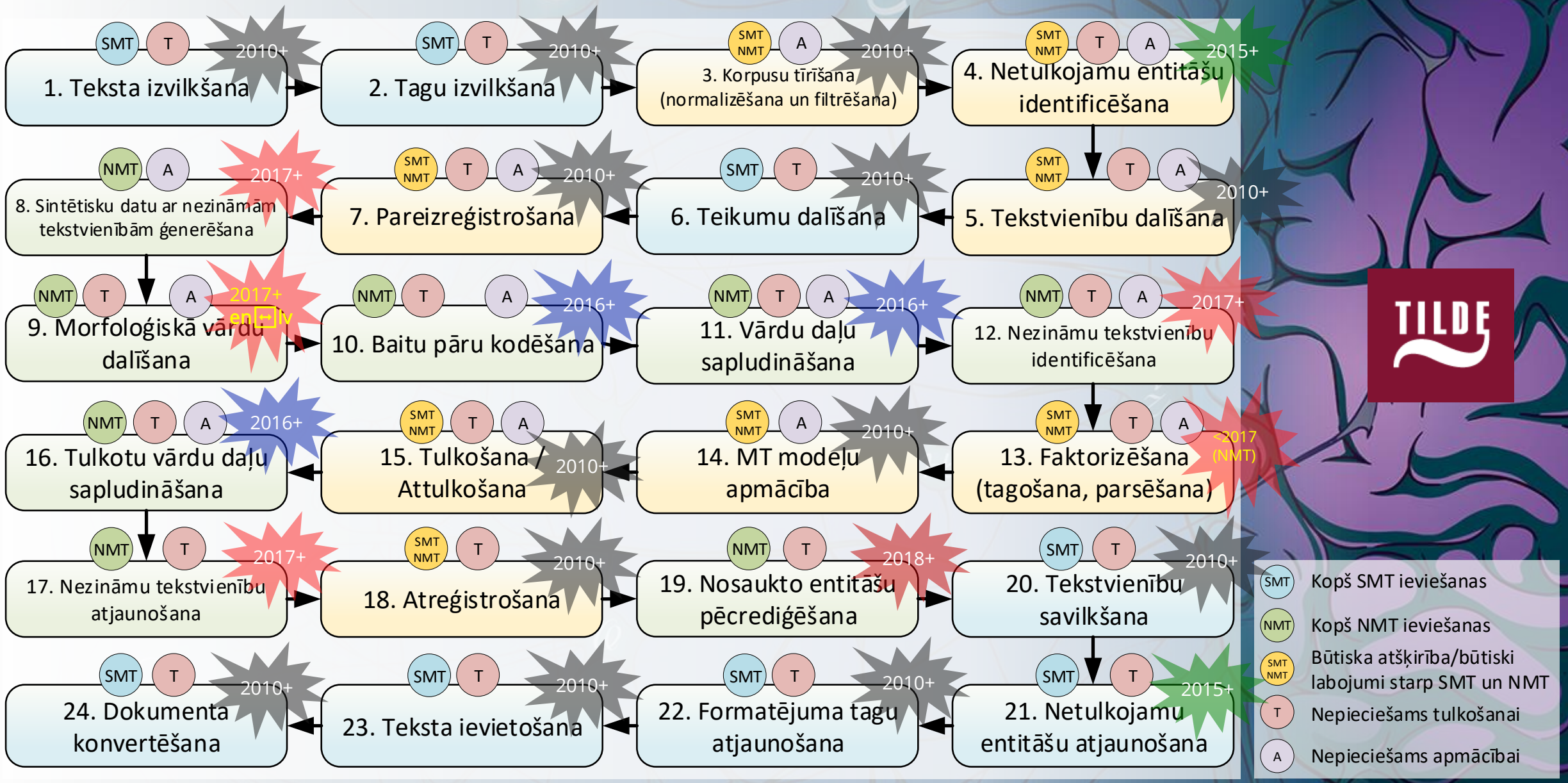

MT darbplūsma (Tilde MT) ar attulkošanu

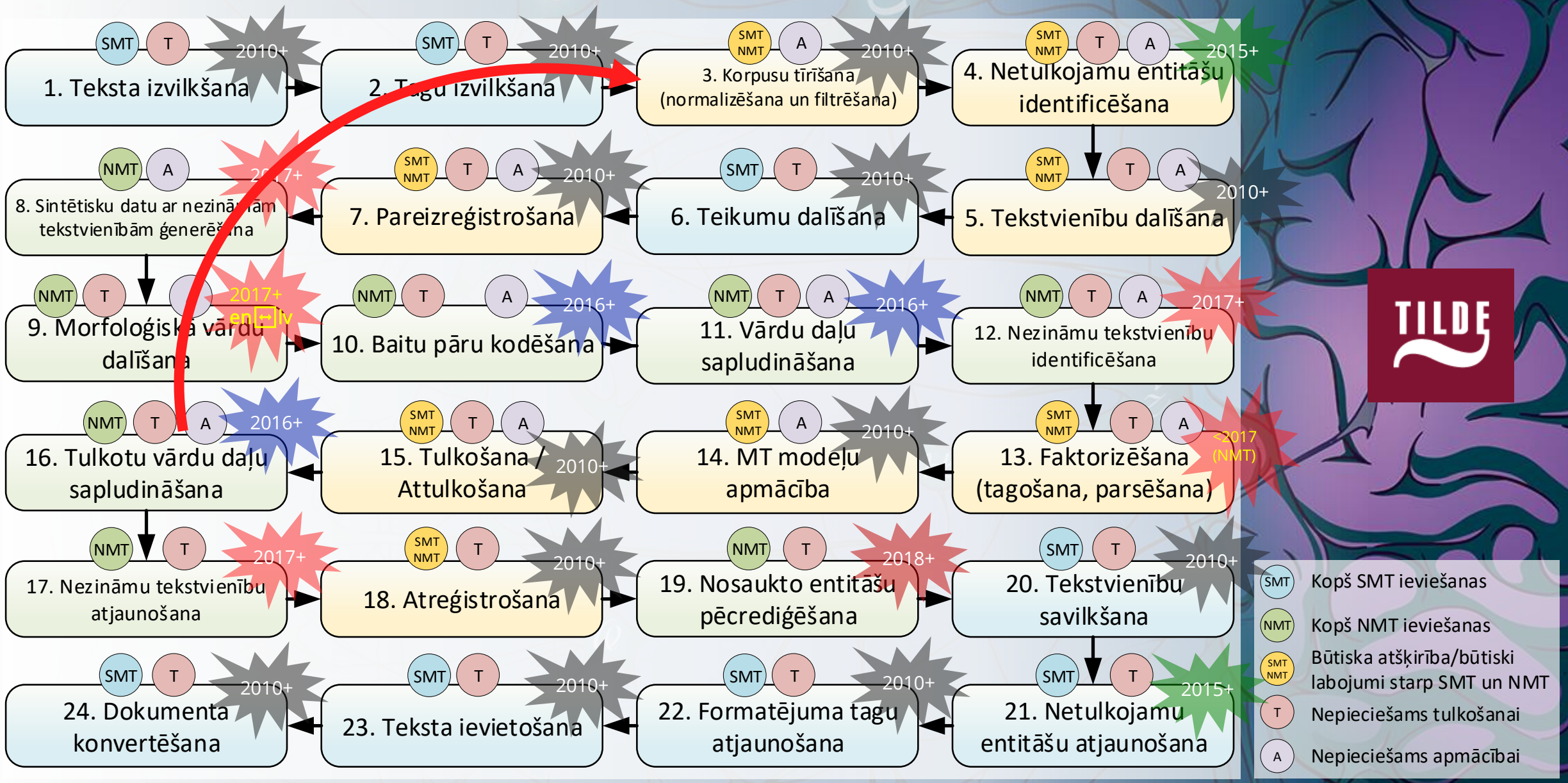

Datu tīrīšana

Datu kvalitāte (tīrība) ir svarīga situācijās, kad ir vēlme iegūt lietojamu (konkurētspējīgu) rezultātu.

Filtru uzdevums - atrast un izdzēst:

- neparalēlus datus;
- datus nepareizās valodās;
- sabojātus datus.

Piemērs no vācu-angļu datu filtrēšanas uzdevuma WMT 2018

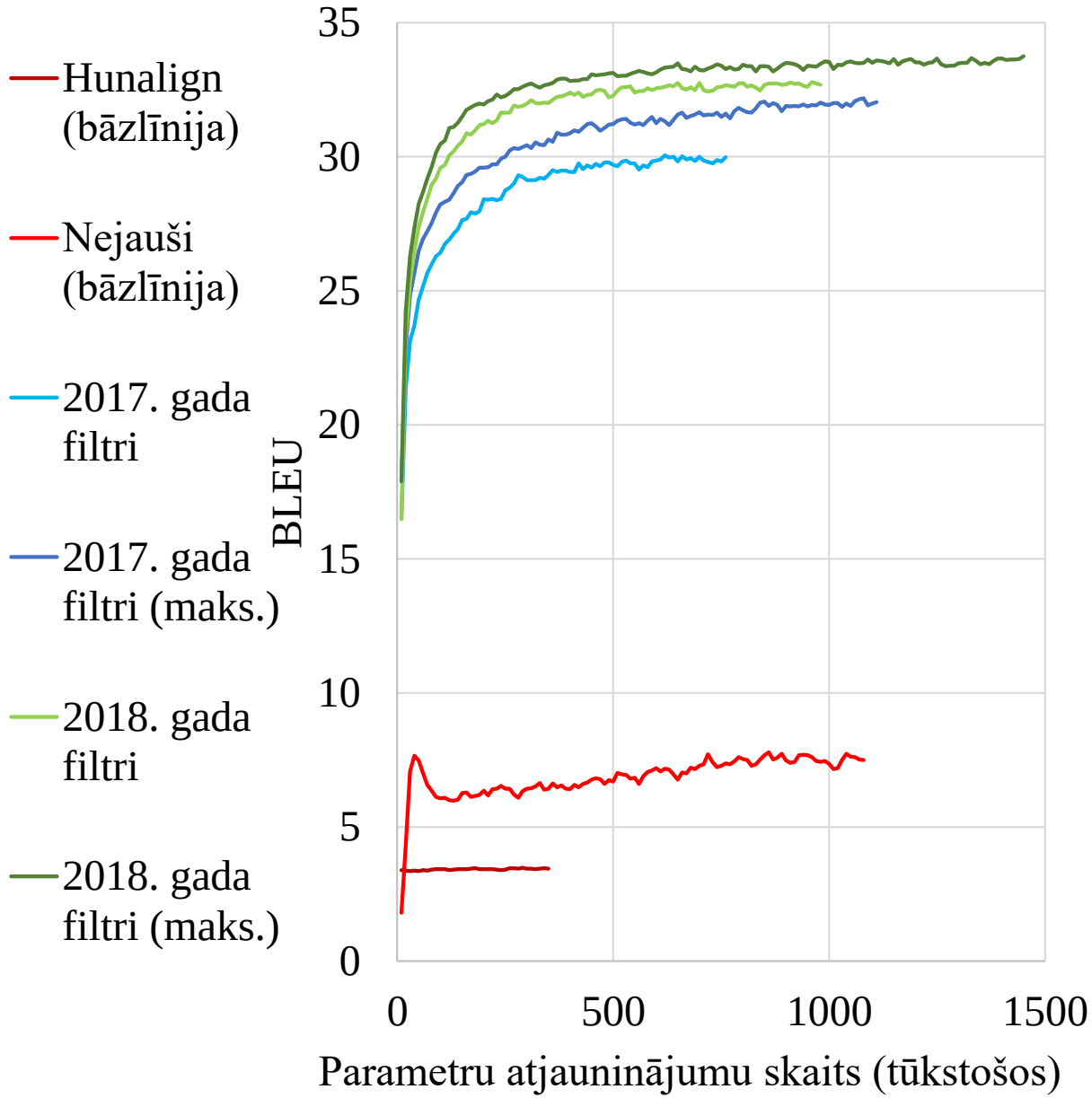

Neironu tīklu arhitektūras

2017. gadā - MLSTM (*multiplikatīvās garās īstermiņa atmiņas rekurentie neironu tīkli*)

2018. gadā - Transformer (*jeb «pašuzmanības»*) neironu tīkli.

Piemērs no Tildes angļu-igauņu WMT 2018 eksperimentiem

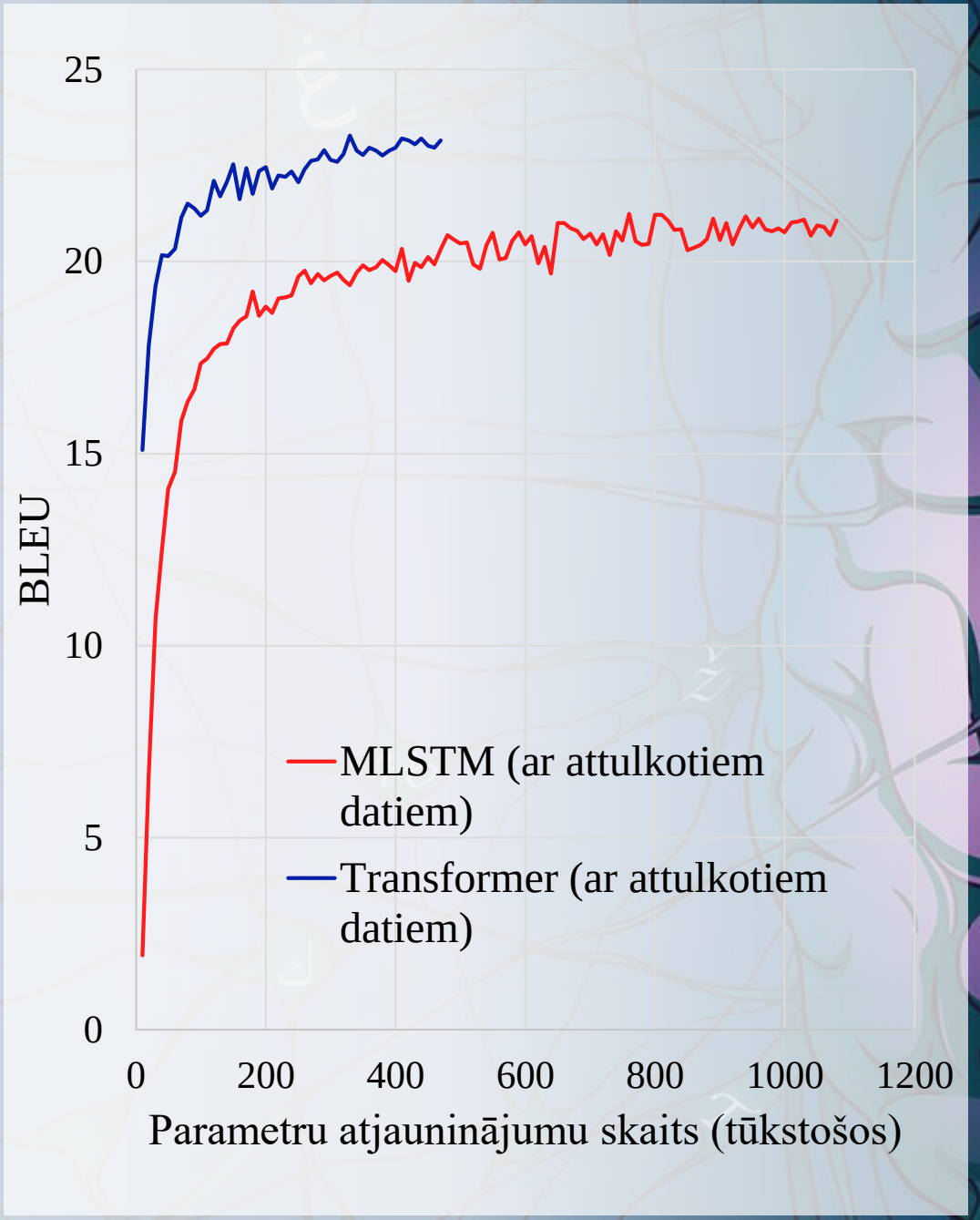

NMT pielāgošana jomai

Attulkošana - efektīvākā NMT sistēmu pielāgošanas metode, situācijās, kad jomas paralēlo datu nav.

Piemērs no Tildes angļu-igauņu WMT 2018 eksperimentiem

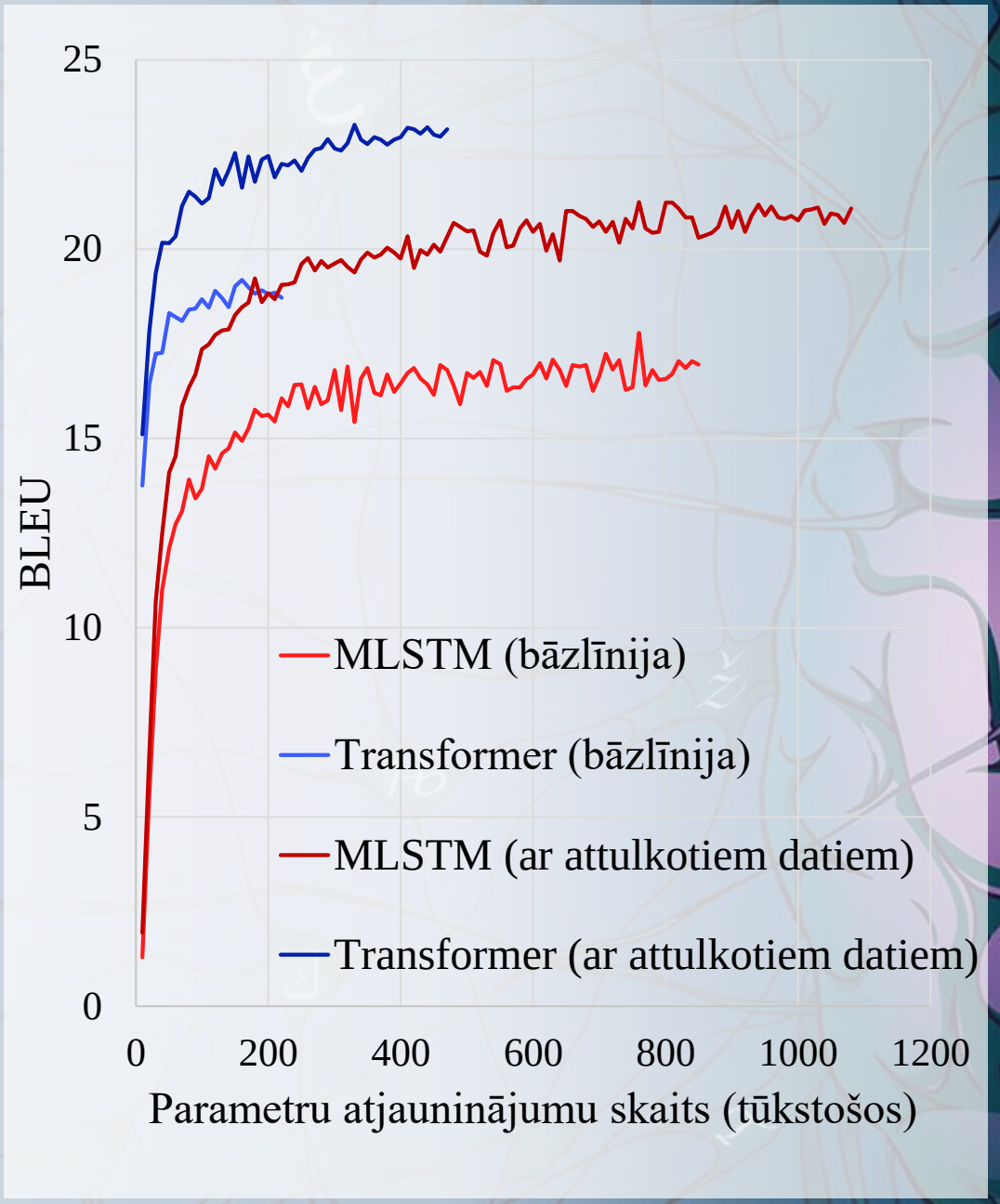

Kur valodu specifika?

2017. gadā mēs pētījām:

- morfoloģiski motivētu vārdu dalīšanu
- faktorētu datu izmantošanu

Ieguvumi - ~+1 BLEU

Tīrāku datu un attulkošanas (labākas pielāgošanas) ieguvums ir lielāks (≥5 BLEU)

Jaunāku modeļu ieguvums lielāks (≥2 BLEU)

Vispirms jāatrod labākās no valodām neatkarīgās metodes...

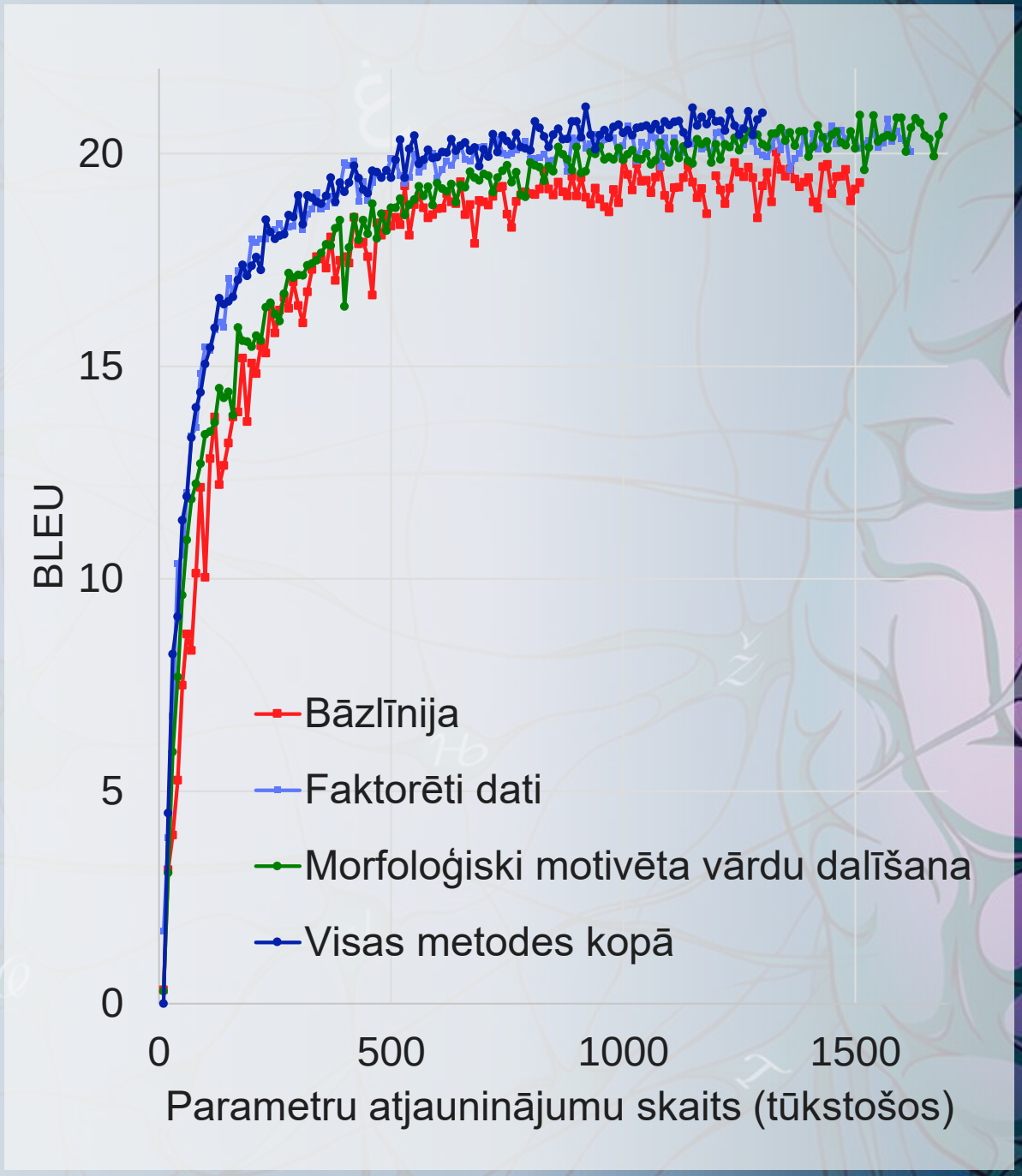

Dalība Mašīntulkošanas konferences sacensībās

Sacensības

Uzdevums: izmantojot organizatoru sagatavotus datus (*ierobežotu datu scenārijs*) vai citus datus (*neierobežotu datu scenārijs*), izstrādāt mašīntulkošanas sistēmu ziņu tulkošanai, ar kuru ir jāpārtulko novērtēšanas datu kopa; pārtulkotā datu kopa ir jāiesniedz vērtēšanai.

Dalībnieki: mašīntulkošanas jomas pētnieki un izstrādātāji no pētniecības centriem un uzņēmumiem no visas pasaules

Sacensības

Vērtēšana: Tulkojumi tiek vērtēti, izmantojot:

1) *automātiskas vērtēšanas metodes*,
2) *manuālas vērtēšanas metodes, iesaistot cilvēkus* (tulkotājus, redaktorus, valodu ekspertus, kā arī «pūli»).

Cilvēkvērtējums tiek uzskatīts par uzticamāku vērtējumu!

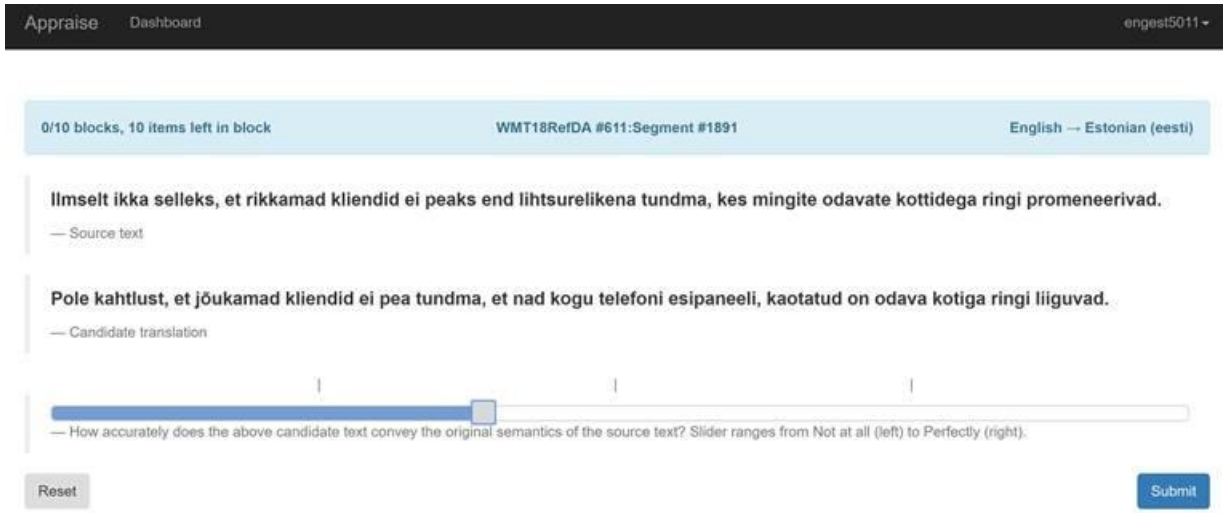

Attēls no WMT 2018 mašīntulkošanas sistēmu vērtēšanas sistēmas (http://wmt18.appraise.cf)

Sacensības

Mēs sacensībās piedalījāmies:

- **2017. gadā**, izstrādājot **angļu-latviešu** mašīntulkošanas sistēmas ziņu jomai
- **2018. gadā**, izstrādājot **angļu-igauņu** mašīntulkošanas sistēmas ziņu jomai

Vislabākās angļu↔latviešu neironu mašīntulkošanas sistēmas WMT 2017 sacensībās

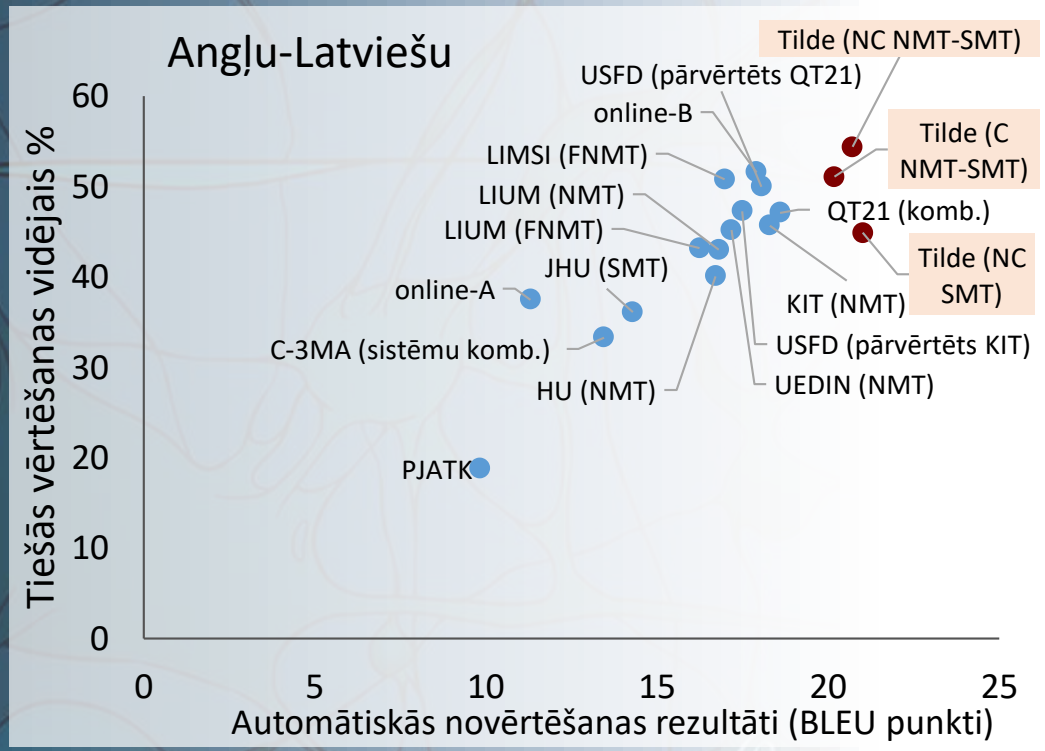

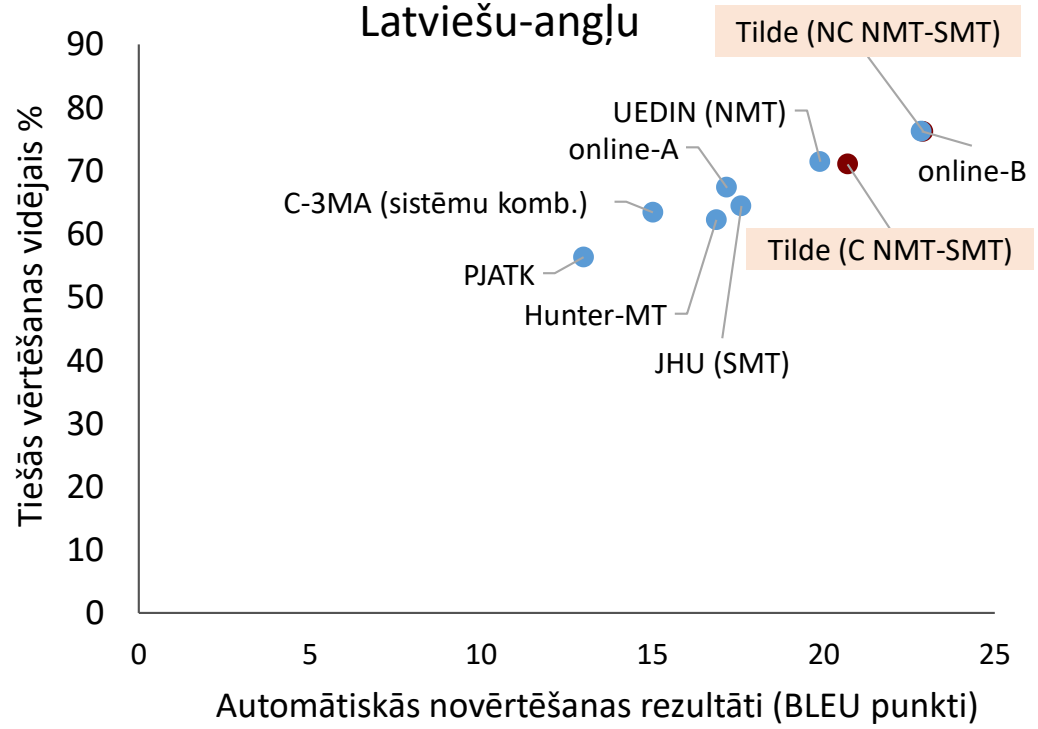

Mašīntulkošanas sistēmas apmācītas ar tā laika spējīgākajiem neironu tīklu modeļiem mašīntulkošanā - uzmanībās balsītiem rekurentiem neironu tīkliem ar multiplikatīvās garās īstermiņa atmiņas šūnām rekurentajos slāņos.

Vislabākās angļu↔igauņu neironu mašīntulkošanas sistēmas WMT 2018 sacensībās

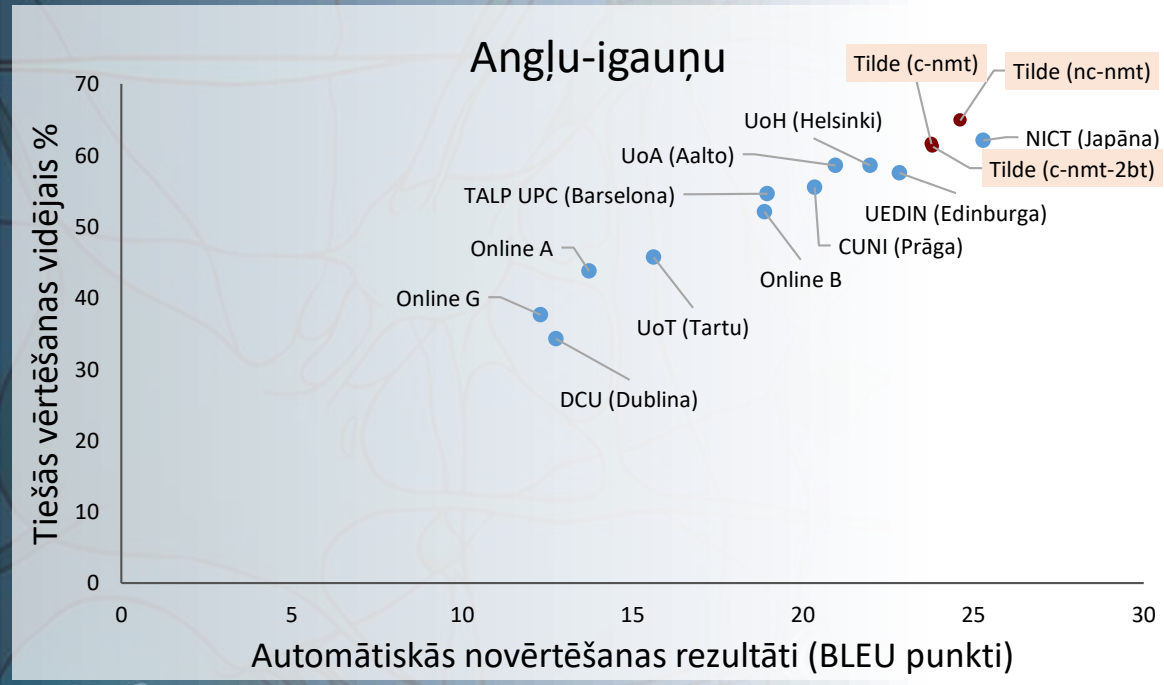

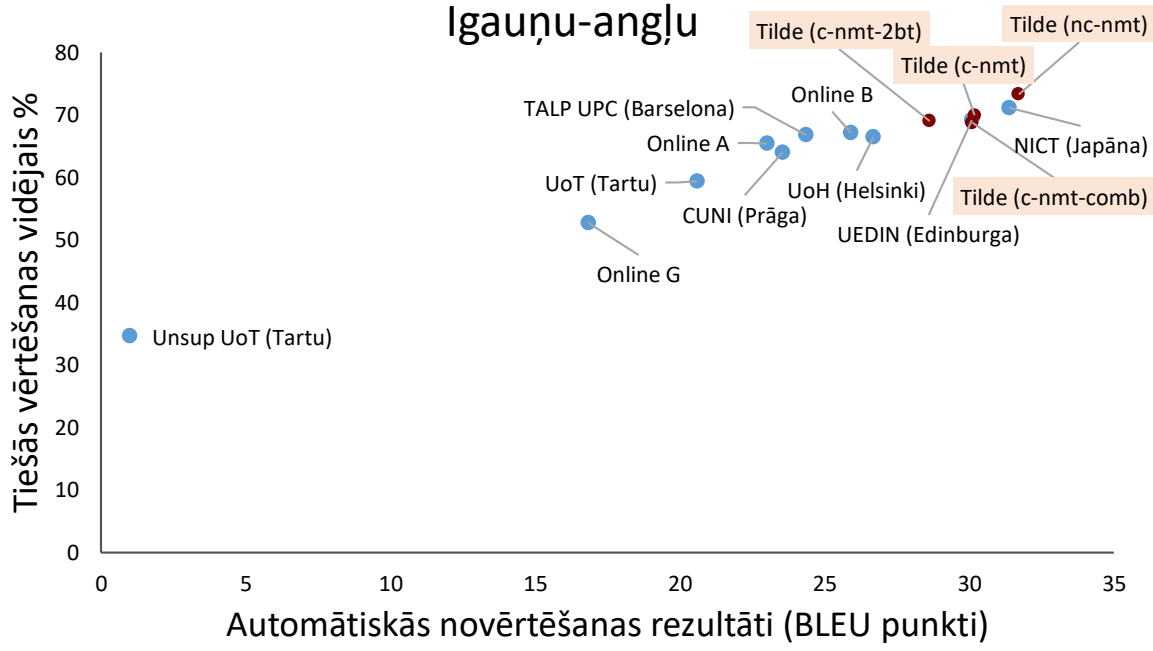

Mašīntulkošanas sistēmas apmācītas, izmantojot 2018. gada spējīgākos modeļus - Transformer modeļus.

(Dažas) problēmas

... jeb aktuālas tēmas šogad un tuvākā nākotnē

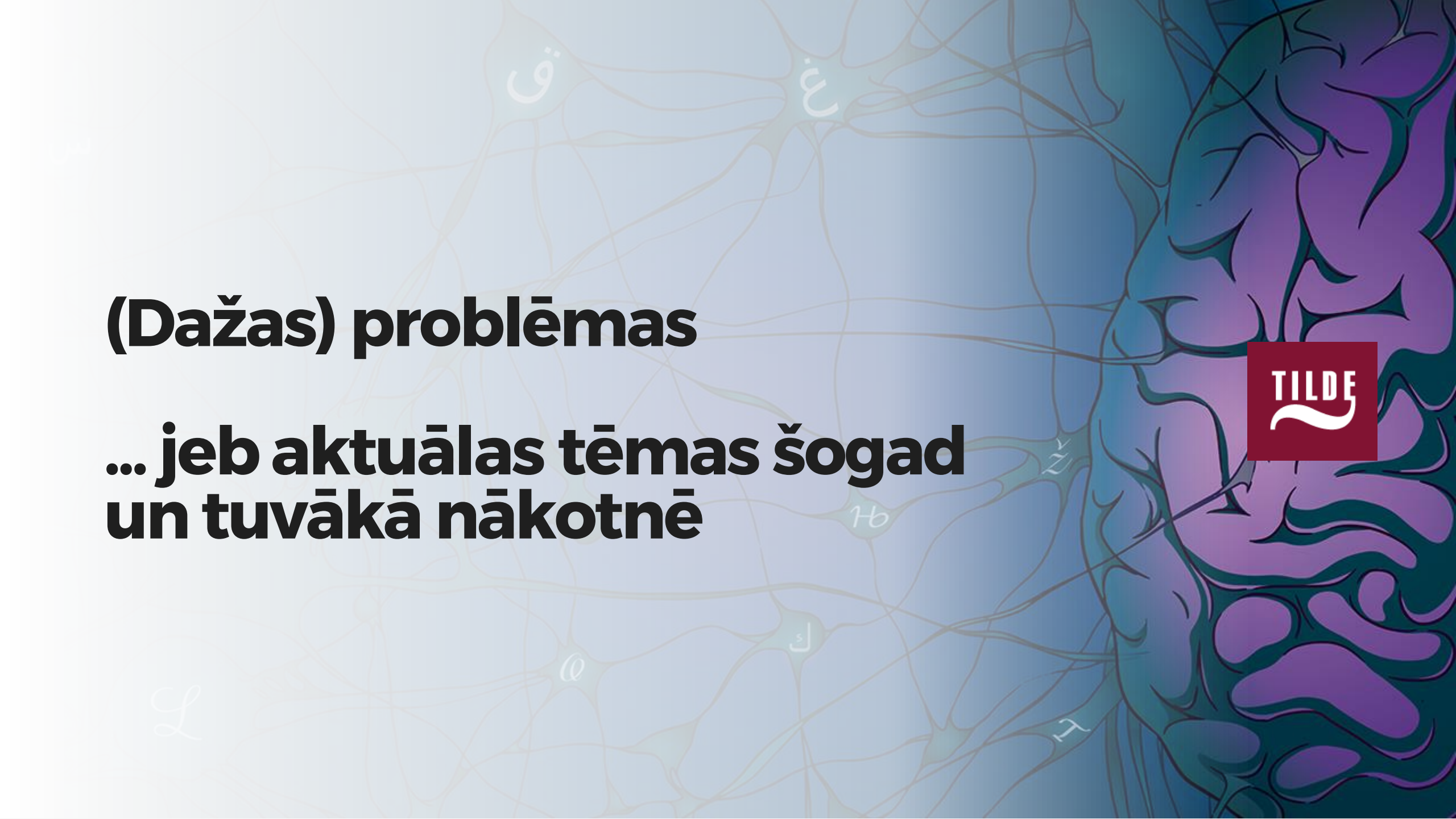

Retu vārdu/frāžu pareizāka tulkošana: nosauktās entitātes

Latviešu	Angļu
Google NMT (2019. gada 20. februāris)	
Šuplinska solīja, ka algas [...]	Šuplinska promised to pay [...]
[...] priekšsēdētāja Inga Vanaga.	[...] President Inga Vanaga.
Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs (S) [...]	Riga City Council Chairman Nils Ushakov (S) [...]
Ansis Ansbergs (LA) interesējās,	Ansis Ansberg (LA) was interested in
[...] izpildītājs Emīls Jakrins atbildēja [...]	[...] Emperor Yakrins answered [...]
Tilde NMT (WMT 2018)	
Šuplinska solīja, ka algas [...]	Shuplinska promised that wages [...]
[...] priekšsēdētāja Inga Vanaga.	[...] Chairman Inga Vanaga.
Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs (S) [...]	Riga City Council Chairman Nils Ushakov (S) [...]
Ansis Ansbergs (LA) interesējās,	Ansis Ansbergs (LA) was interested,
[...] izpildītājs Emīls Jakrins atbildēja [...]	[...] performer Emile Yakrin replied [...]

Retu vārdu/frāžu pareizāka tulkošana: terminoloģija

Latviešu	Angļu
Google NMT (2019. gada 20. februāris)	
The corncrake, corn crake or landrail is a bird in the rail family.	Kukurūzas, kukurūzas krējums vai krastmala ir putns dzelzceļa ģimenē.
Tilde NMT (WMT 2018)	
The corncrake, corn crake or landrail is a bird in the rail family.	Kukurūzas krakšķis, kukurūzas krakšķis vai zemūdene ir putnu dzimtas putns.

corncrake, corn crake, landrail	grieze
bird	putns
rail family	dumbrvistiņu dzimta

Pielāgošana jomai - pašpielāgojošas NMT sistēmas

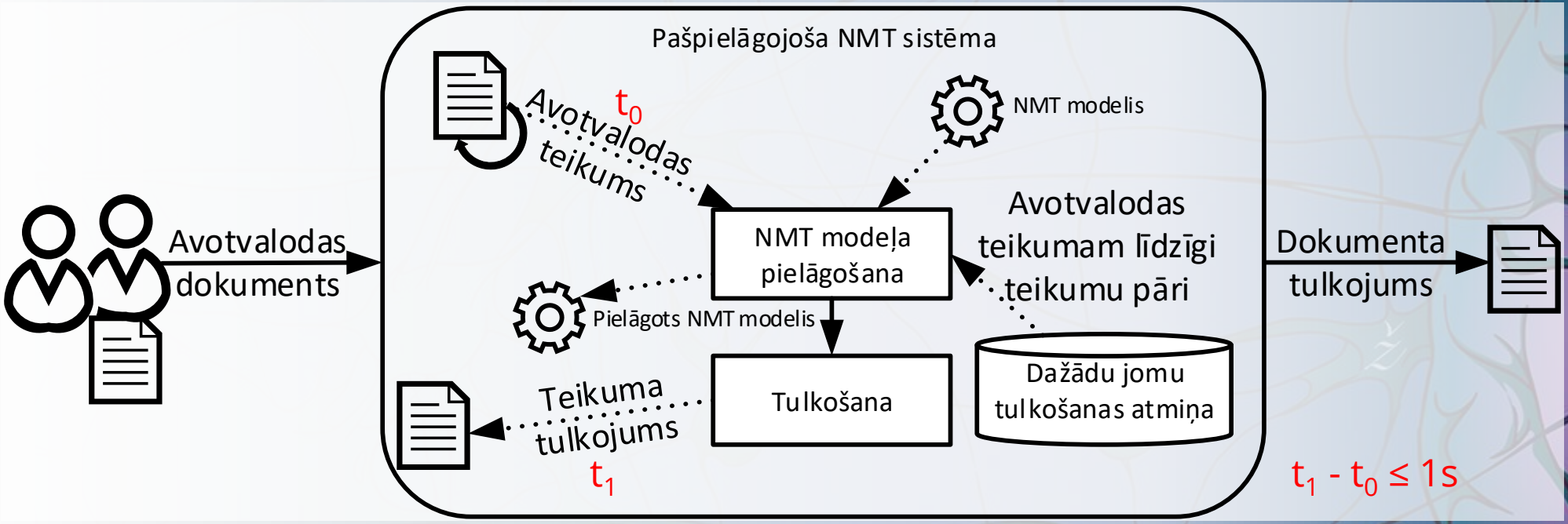

Sākotnējie rezultāti liecina, ka plašas jomas sistēmām, ieviešot paškpielāgojošas NMT sistēmas iespējas, tulkojumu kvalitāti var palielināt no +2 (ja līdzīgu datu tulkošanas atmiņā nav daudz) līdz pat +50 (ja līdzīgi jomas dati ir tulkošanas atmiņā sastopami) BLEU

Kā gūt labumu no (daudz) datiem?

Tulkošanas virziens	Datu kopapjoms (teikumu pāri milj.)	BLEU	Tiešā vērtējuma vidējais svērtais rezultāts
Angļu-igauņu	3,65	23,54	61,6
(WMT 2018)	63,07	24,35	64,9
Igauņu-angļu	3,73	29,46	69,9
(WMT 2018)	67,91	30,94	73,3
Angļu-latviešu	6,19	20,18	51,1
(WMT 2017)	46,04	20,71	54,4
Latviešu-angļu	6,19	20,81	71,0
(WMT 2017)	45,71	23,02	76,2

Pašpielāgojošas NMT sistēmas?

Paldies!
TILDE